

EOP

ELÄINOIKEUSPUOLUE

ÄÄNI ELÄMÄLLE

Yhteiskuntapoliittinen ohjelma

Hyväksytty Eläinoikeuspuolueen
syyskokouksessa 16.12.2018

Sisällysluettelo

1. Johdanto: Ihminen – oikeudenmukaisemman maailman rakentaja	3
2. Kulttuuri- ja koulutuspolitiikka	3
2.1 Opetus ja kasvatus	3
2.2 Yhtenäinen koulutuspolku ja tutkimus	4
2.3 Media ja mainonta	5
2.4 Kulttuurimyönteisempi yhteiskunta	5
3. Ruoka- ja ympäristöpolitiikka	5
3.1 Maataloustuet ja verotus	5
3.2 Ruokalot ja julkiset hankinnat	6
3.3 Ruokaturva ja -hävikki	6
3.4 Energiapolitiikka	7
3.5 Eläintuotannon ja lentämisen päästöt	7
3.6 Sujuvat liikkumispalvelut – päästöttömämpään ja ruuhkattomampaan liikkumiskulttuuriin	8
4. Sosiaalipolitiikka	8
4.1 Kohti sosiaalisesti kestäväää Suomea	8
4.2 Työ, toimeentulo ja perhe-elämä	9
4.3 Perustulo – irtautuminen suoritepohjaisesta sosiaaliturvasta	9
4.4 Terveys	10
4.5 Ikääntyvä väestö	10
4.6 Sukupuoli ja kehollinen itsemääräämisoikeus	11
4.7 Inhimillinen päihdepolitiikka	11
5. Talouspolitiikka	12
5.1 Talouskasvu ja ympäristö	12
5.2 Kierrätys ja kestävyys	12
5.3 Ihmisoikeudet tuotantoketjussa	13
5.4 Taloudellisen voiton jako ja hyvinvoinnin perusta	13
5.5 Yhteiskunnallinen yrittäjäyys	13
6. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	13
6.1 Konfliktien ehkäisyyn perustuva turvallisuuspolitiikka	13
6.2 Aseistariisunta	14
6.3 EU-politiikka	14
6.4 Kehitysyhteistyö ja ihmisten liikkuvuus	15
7. Yhteenveto	15

1. JOHDANTO: IHMINEN – OIKEUDENMUKAISEMMAN MAAILMAN RAKENTAJA

Luonnonvarojen riiston kiihtyminen alkoi teollistumisen myötä, muiden lajien maailmansotien päätyttyä. Nykypäivänä ihmisen toiminta hallitsee koko ekosysteemiä niin voimakkaasti, että maantieteilijät kutsuvat aikakauttamme ihmisen aika-kaudeksi. Ympäristön roskaamista, eläinten kärsimystä ja ekosysteemin pilaamista paheksutaan aikanamme esteettisistä ja moraalisisista syistä, mutta siitä saadut sanktiot koskevat yleensä ainoastaan toimenpiteitä, jotka vaarantavat yksityisen tai yhteisen omaisuuden tai varallisuuden arvon.

Ympäristön näkökulmasta Maan kantokykyä uhkaavat useat ihmisen aiheuttamat tekijät, jotka liittyvät tiiviisti luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen, ilmastonmuutokseen sekä typpikierron häiriöihin, joita erityisesti eläinperäisten tuotteiden valmistaminen ja kuluttaminen aiheuttavat. Koska merkittävin vastuu maapallomme tilasta on ihmisillä, myös suomalaisten on asetettava tehtävänsä kestävä kehityksen tietoisina rakentajina ja toimijoina.

Maailma ympärillämme muuttuu kiihtyvällä vauhdilla, minkä vuoksi tavoitteenamme on pystyä ennakoimaan näitä muutoksia sekä vastaamaan niihin ajoissa – onpa kyse työelämän kehityksestä, tulevaisuuden osaamistarpeista, talouden haasteista tai ilmastonmuutoksesta. Visiointi ja ennakointi on tärkeää, sillä ne auttavat tulevaisuuden hahmottamisessa ja rakentamisessa. Reaktiivisen muutoksiin varautumisen sijaan on oleellista pyrkiä proaktiivisuuteen, eli toiminnan suuntaamiseen haluttujen muutosten suuntaan niiden toteuttamiseksi.

Lihankulutuksen vähentäminen säästää luonnonvarojamme, parantaa kansanterveyttämme sekä lisää eläinten kunnioitusta itseisarvoisina ja tuntevina yksilöinä. Vastuamme ympäristöä ja muita elämänmuotoja kohtaan edellyttää loputtoman kasvun ja aineellisen kulutuksemme hillitsemistä, missä eläinten oikeuksien toteutuminen voi toimia väylänä kohti oikeudenmukaisempaa ja kestäväällä tavalla hyvinvoivaa yhteiskuntaa.

2. KULTTUURI- JA KOULUTUSPOLITIikka

Kansanterveys ja koulutus ovat merkittävä osa yhteiskunnallista kestävyyttä. Koulutuksella on tärkeä asema myös arvo- ja maailman kehittämisessä. Painotamme opetuksen sisältöjen laatua ja laaja-alaisuutta kattavan sivistyksen ja ymmärryksen takaamiseksi tulevaisuudessa. Kannatamme taito- ja taideaineiden roolin ja kulttuuriperintötietouden vahvistamista koulun opetusohjelmassa, minkä vuoksi näiden oppiaineiden opetusta on vahvistettava.

2.1 Opetus ja kasvatus

Itseohjautuvuus ja -sääntely on tärkeä tuoda taitoina mukaan opintojen ohjaukseen: oppilaille tulee opettaa jo varhain perusopetuksen aikana, miten tullaan aktiiviseksi ja taitaviksi ajatteleviksi oppijoiksi. Lapsia ja nuoria on oleellista pitää tiedostavina toimijoina, jotka kokoavat ja järjestävät aineistoa ja pystyvät asettamaan tavoitteita sekä suunnittelemaan ja korjaamaan toimintaansa strategisesti. Kannatamme tämän tukemiseksi myös läsnäolo- ja rauhoittumistaitojen sisällyttämistä koulun arkeen. Tietoisuustaidot alentavat stressiä sekä auttavat tarkkaavaisuuden hallinnassa ja tunteiden sääntelyssä. Muita hyviä vaikutuksia ovat luovuuden ja positiivisten tuntemusten lisääntyminen, oppimiskyvyn ja muistin paraneminen sekä sosiaalisten taitojen ja itsetunnon vahvistuminen.

Tekniikan kehittyessä, ympäristömme impulsiivisuuden lisääntyessä ja monien arkipäiväisten toimien helpottuessa on oleellista, että lapset ja nuoret saavat jo peruskoulutuksessa välineitä oman ajattelunsa ja oppimisensa arvioimiseen, motivoimiseen ja kehittämiseen, sillä oman kognitiivisen aktiivisuuden ylläpitäminen ja vastuun juurruttaminen vahvistaa sosiaalista ja emotionaalista resilienssiä ja edesauttaa elämänhallintaa sekä yhteiskuntaan integroitumista. Koska ruoankulutus päätökset vaikuttavat ympäristöömme, kanssaihmissiimme, muihin eläimiin ja meihin itseemme, peruskoulun ja toisen asteen opetus-

ohjelmaan on lisättävä kasvisruokavalion etuja sekä eläinten oikeuksia ja hyvinvointia käsitteleviä sisältöjä.

Eläinnäkökulmasta ja tuotantoeläinten käytön eettisistä ja ekologisista vaikutuksista tulee tehdä oppiaineiden ja -asteiden rajat ylittävä teema, joka sisältyy eri aineiden opetusohjelmiin, ja oppimateriaalit tulee päivittää sen mukaisesti. Myös koulujen ravitsemuskasvatus on uudistettava niin, että se huomioi entistä selkeämmin kasvisruuan eettiset ja ekologiset edut.

Peruskoulun opetussuunnitelmissa on varmistettava koko ikäluokan perustiedot ja -taidot kestävän tulevaisuuden mahdollistamiseksi. Tämä tarkoittaa, että opetussuunnitelmien tulee tarjota kaikille oppilaille pakollisina opintoina uusimpaan tutkimukseen perustuvaa ymmärrystä eläinten tietoisuudesta ja tuntoisuudesta, eläinoikeuksista, eläintuotannon eettisistä ongelmista, eläinperäisen ravinnon vaikutuksista ympäristöön ja ilmastonmuutokseen sekä ihmisen terveyteen, ja että näiden opintojen tulee muodostaa selkeä jatkumo kattaen eri vuosiluokat.

Ruoankasvatuksen taidot ja opetus keruutuotteiden hyödyntämisestä tulee lisätä uudeksi perustaidoksi peruskoulun opetusohjelmaan. Ilmastonmuutoksen käsittelyn täytyy olla läpileikkaavaa niin opettajien koulutuksessa kuin opetusohjelmien sisällöissä. Ilmastokasvatus tulee integroida eri oppiaineisiin. Lisäksi ympäristöahdistus ja ilmastonmuutoksen aiheuttamien tunteiden käsittely täytyy ottaa huomioon niin oppilaiden kuin opettajien jaksamisen varmistamiseksi. Tämän tukemiseksi haluamme argumentointi- ja neuvottelutaitojen kehittämisen entistä vahvemmin osaksi kansalaistaitoja äidinkielen tai yhteiskuntaopin oppiaineeseen.

Eläinten oikeuksien toteutumista ja kasvien ruokakäyttöä lisäävää vapaaehtoistyötä on tuettava jatkossa yhteiskunnan varoin. Tätä sekä eläinoikeuksia ja kasvisruokailua edistäviä kampanjoita on avustettava tulevaisuudessa esimerkiksi tarkoitusta varten perustettavan rahaston kautta. Käytännön työssä erityisesti järjestöjen pitämiä esityksiä kouluissa ja muissa laitoksissa tulee lisätä, jotta aiheesta käytävää keskustelua on mahdollista synnyttää ja ylläpitää kaikissa ikä- ja sosiaaliryhmissä mahdollisimman välittömästi ja interaktiivisesti.

2.2 Yhtenäinen koulutuspolku ja tutkimus

Koulutus on yksi toimivimmista keinoista ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa on keskityttävä riittävän pieniin ryhmäkokoihin ja osaavaan opetushenkilöstöön sekä lapsen subjektiivisen, yhdenvertaisen päivähoidon oikeuden takaamiseen. Perusopetuksen prioriteettina tulee olla turvallinen kouluympäristö sekä laadukas opetus ja koti-koulu-yhteistyö. Tähän tarvitaan riittävät resurssit.

Toisen asteen koulutus sijoittuu tärkeään ikävaiheeseen, jossa nuori tekee ensimmäistä kertaa aidosti itse päätöksiä elämästään. Mielekkäiden koulutuspolkujen laaja tarjonta ja opintojen ohjaus vähentävät tutkitusti koulutuksen keskeyttämisen tai yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisen riskiä. Opintojen kustannukset ovat keskeisin syy toisen asteen koulutuksen keskeyttämiseen. Eläinoikeuspuolue edellyttää, että toisen asteen koulutus on opiskelijoille aina aidosti maksutonta.

Riippumaton, korkealaatuinen tutkimus ja tutkimukseen perustuva päätöksenteko ovat avoimen sivistisyhteiskunnan keskeisiä tekijöitä. Tutkimuksen ja koulutuksen rahoituksen on taattava yliopistojen ja korkeakoulujen riippumattomuus, ja sitä on rahoituspohjan rapautumisen seurauksena nostettava selkeästi nykytasosta. Tasa-arvonäkökulmasta on tärkeää, ettei korkeakoulutuksen maksuttomuudesta tingitä tulevaisuudessa.

Korkeakoulutuksen lähtökohtana tulee olla hyvän yleissivistyksen takaavat, laaja-alaiset ja monitieteiset opinnot, ei ammatilliset putkitutkinnot. Vastaavasti perustutkimuksen asema tieteen kivijalkana tulee säilyä selkeänä; yritys- ja markkinalähtöinen tutkimus ei riitä. Lisäksi riippumattoman korkeakouluverkoston tulee saada järjestää perustoimintansa tavoilla, jotka keventävät tutkimus- ja opetushenkilökunnalle asetettuja hallintovaatimuksia, tuovat jatkuvuutta tutkimustoimintaan sekä vähentävät riippuvuutta ulkopuolisesta lyhytkestoisesta rahoituksesta ja tarvetta määräaikaisten virkojen ketjuttamiseen.

Kasvisruokavalion edut ja eläinasia on otettava esille oppilaitosten opetusohjelmissa ja valtiollisten tutkimuslaitosten työssä. Eläinten hyvinvointitarpeisiin ja oikeuksiin liittyvän opetuksen ja tutkimuksen tulee olla monitieteistä sekä ammattirajat ylittävää, mutta teema tulee sisällyttää ainakin ravitsemusalan ammattilaisten, eläintenhoitajien, eläinlääkäreiden, lääkäreiden, agrologien, agronomien, biologien, biokemistien, filosofien sekä valtio- ja oikeustieteellisten alojen opetukseen. Kasvisruokavalion vaikutukset ihmisiin ja ympäristöön on vuorostaan sisällytettävä vähintään maataloustieteen, lääketieteen, terveystieteen, ravitsemustieteen, psykologian, biologian, maantieteen ja taloustieteen opetukseen ja tutkimukseen. Edellisten lisäksi on vaadittava, että eläinten hyvinvointi- ja oikeustutkimuksen tekijöiden ja niiden rahoittajien kaksoiskytkökset eläin tuotantoon estetään. Eläinten hyvinvointiin ja oikeuksiin liittyvän tutkimuksen tulee olla eläinten hyötykäytöstä riippumaton, mikä saavutetaan tutkimussuunnitelmien ja tutkimustulosten julkisen arvioinnin avulla.

2.3 Media ja mainonta

Media osallistuu omalta osaltaan spesimmin tuottamiseen rakentamalla yhä uudestaan ihmiskeskeistä suhtautumistapaa suhteessa muihin eläimiin. Yhteiskunnan varoin ylläpidettävän median tulee taata moniäänisyyden toteutuminen julkisessa keskustelussa tarjoamalla myös kasvisruoan kulutusta ja eläinten oikeuksia edistävää ohjelmaa. Journalistiikan, median ja viestinnän oppiaineisiin tulisikin sisällyttää posthumanistisia sisältöjä. Mainonnan sisältö- ja laatu kriteereitä arvioitaessa tulee vastaisuudessa ottaa huomioon ruoankulutukseen liittyvät ympäristövaikutukset ja muut eettiset ristiriidat sekä asettaa eläinperäisten tuotteiden mainonta tarkkailuun kuluttajien saatavilla olevan tiedon laadun takaamiseksi.

2.4 Kulttuurimyönteisempi yhteiskunta

Kulttuuria tulee olla saatavilla mahdollisimman helposti ja laajasti, osana ihmisten arkipäivää. Lasten ja nuorten omaa luovaa tekemistä tulee rohkaista ja saattaa mahdollisuudet kaikkien ulottuville vanhempien maksukyvyistä ja varallisuudesta riippumatta. On tärkeää, että yhteiskunta tukee laajasti ja proaktiivisesti kulttuuritoimintaa vakiintuneista korkeakulttuurin instituutioista erilaisiin alakulttuuri-ilmiöihin.

Kulttuurityöläiset edustavat monesti tyypillistä prekariaattia, jonka toimeentulo on pätkätöiden, määräaikaisten ja apurahakäytäntöjen myötä usein epävarmaa. Pakkoyrittäjyyttä parempia vaihtoehtoja ovat instituutioille suunnattava riittävä yhteiskunnallinen rahoitus sekä perustulon tai kansalaispalkan kaltainen, henkilötoimijoita tukeva sosiaalijärjestelmä. Vakaan toimintaympäristön takaamiseksi kulttuurin rahoituksen tulee pysyä pääsääntöisesti erillään poliittisten suhdanteiden mukaan päätettävästä budjettirahoituksesta. Kulttuuri, taide ja sivistys ovat itsessään arvokkaita ja elintärkeitä ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Niiden merkitystä ja arvoa ei mitata rahassa.

3. RUOKA- JA YMPÄRISTÖPOLITIikka

Ruoantuotannon ja -kulutuksen täytyy tapahtua luonnonvaroja säästämällä ja niitä optimaalisesti käyttäen ja kierrättämällä. Kannustamme uusien kasveihin ja sieniin perustuvien proteiininlähteiden ja -tuotteiden kehittämiseen. Kestävyyden kannalta on tärkeää turvata ensisijaisesti ruoantuotannon ja vesihuollon haasteet.

3.1 Maataloustuet ja verotus

Eläinoikeuspuolueen yhtenä merkittävimpänä tavoitteena on muuttaa maataloustukijärjestelmää siten, että se suosii suoraan ihmisille kelpaavan kasvisravinnon tuotantoa. Koska eläintuotannossa on huono hyötysuhde ja eläintuotannon subventoiminen maataloustuilla haittaa resurssien järkevää ja oikeudenmukaista käyttöä, siitä on vähitellen luovuttava.

Eläinperäisten elintarvikkeiden ylituotannon tukioistoista olisi luovuttava välittömästi. Suomalaista verotusjärjestelmää on

edellä esitettyjen päämäärien edistämiseksi uudistettava suosimaan kasvipäisiä tuotteita. Kasvipäisten elintarvikkeiden alv-prosenttia tulee laskea ja eläinperäisten sekä eläinperäisiä ainesosia sisältävien ruokatuotteiden prosenttia nostaa. Eläinperäisille tai eläinperäisiä ainesosia sisältäville elintarvikkeille säädetään erillinen haittavero. Haittaverossa on huomioitava eläinperäisiin elintarvikkeisiin sisältyvä moraalinen painolasti. Eläinoikeuspuolueelle ei riitä, että tuotteita verotetaan päästöt ja eläinten hyvinvointi huomioiden, vaan eläinten hengen vaatimien tuotteiden hinnassa pitää näkyä kuolinkerroin. Kuolinkerroin tulee lisätä käytännössä kaikkiin eläintuotteisiin, sillä jokaisessa tuotantomuodossa esiintyy mm. poikaskuolleisuutta. Suurin osa tuotantoeläiminä pidettävistä yksilöistä kokee ennen aikaisen kuoleman. Broilerit tainnutetaan muutaman viikon, siat kaasutetaan muutaman kuukauden ikäisinä. Munantuotantoon tarpeettomat kukkopoijat murskataan heti niiden kuoriututtua. Ennen aikainen kuolema täytyy näkyä tuotteen hinnassa.

Molemmat uudistusvaihtoehdot – alv-kannan eriyttäminen ja eläinperäisten tuotteiden haittavero – ohjaavat kulutusta terveellisiin, ympäristön resursseja säästäviin kasvipäisiin tuotteisiin, minkä lisäksi ihmisten ja luonnon hyvinvointia kuormittavien eläintuotteiden käyttäjät osallistuvat näin verotuksen kautta yhteiskunnalle aiheuttamiensa kustannusten maksamiseen.

Tuottajien työuupumus on otettava vakavasti. Jaksamisongelmat olisivat lisääntyneet viime vuosina. Paineet kohdistuvat etenkin eläintiloihin. Niillä on tilan kokoon nähden enemmän velkaa kuin kasvinviljelijöillä, tilojen koko kasvaa nopeammin ja työ on yleensä päätoimista. Erityisiä tukitoimia voitaisiin jatkaa suuremmille investoinneille etenkin tuotantomuotojen muutosten yhteydessä eläinperäisestä tuotannosta luovuttaessa sekä tuottajien toimeentulon turvaamiseksi ennaltaehkäisemättömissä tilanteissa. Eläintuotannosta luopuville eläintuottajille luodaan lopettamistuki ja lainojen anteeksiantamisen ohjelma. Tukipolitiikassa pitää huomioida, että maataloustuet ovat käytettävissä myös uudenlaiseen ruoantuotantoon silloin kuin se on perusteltua.

Kasvinviljelystä pitää tehdä kannattavampaa ja tuottoisampaa kehittämällä parempia viljelykäytäntöjä sekä jalostamalla Suomen olosuhteisiin parempia lajikkeita. Viljelykierrossa käytetyt erikoiskasvit parantavat maan rakennetta. Niistä saatavien raaka-aineiden markkinointia on kehitettävä ja luotava yrityksille kannusteita jatkojalostukseen. Proteiinikasvien jatkojalostusmenetelmiä tulee tutkia ja kehittää entistä enemmän. Tukia tulee suunnata kasviproteiinien tuotantoon lisäämällä valkuaiskasvituen määrää ja tuetaan kasviproteiinituotannon monipuolistumista.

Kokonaisuudessaan pidemmän aikavälin tavoitteena tulisi olla maatalous, jossa tuottajat saavat tuotannostaan ja kuluttajat maksavat ravinnostaan oikeudenmukaisen hinnan, jossa näkyvät elintarvikkeiden tuotannon todelliset kustannukset ja jossa otetaan huomioon ympäristölle, ihmisille ja eläimille aiheuttamat haitat. Myös kasvituotannon tukien on perustuttava tutkimustietoon tuotantomenetelmien ympäristöystävällisyydestä, tehokkuudesta ja vaikutuksesta luonnon monimuotoisuuteen. Lähituotannon muotoja, kuten kaupunki- ja sisäviljelyä, on pyrittävä kasvattamaan tukemalla esimerkiksi vertikaaliviljelyn kehittämistä ja julkisen tilan haltuunottoa kasvituotantoon.

3.2 Ruokat ja julkiset hankinnat

Kulutuksen ja koulutuksen ohjaamisen ohella kestävyys ja eläinoikeuksien lähtökohdat on otettava huomioon kaikissa niitä koskevissa julkisissa hankinnoissa. Päiväkodeissa, kouluissa, sairaaloissa ja muissa yleisissä ruokaloissa tulee ottaa käyttöön kasvipainotteinen lähellä tuotettua ruokaa suosiva ruokalista, minkä lisäksi kaikissa näissä on oltava päivittäinen mahdollisuus myös vegaaniseen ateriaan. Lisäksi julkisen sektorin ruokien valmistuksessa tulee suosia jatkossa selkeästi lähellä tuotettuja satokauden mukaisia raaka-aineita.

3.3 Ruokaturva ja -hävikki

Ruokaturva ei ole itsestäänselvyys. Ruokajärjestelmän haavoittuvuutta aiheuttavat erilaiset ympäristölliset ja sosioekon-

miset tekijät, kuten ilmastonmuutos, ristiriitaiset poliittiset tavoitteet ja toimijoiden voimasuhteiden epätasapaino. Ruoantuotannon riskit ja paineet eivät saa kohdistua niiden olennaisimpaan toimijaan, minkä vuoksi kasvisravinnon alkutuottajien toimeentulo- ja toimintaedellytysten varmistaminen ovat keskeinen osa ruokaturvaa. EOP haluaa olla mukana laatimassa ruokapolitiikkaa, joka ottaa huomioon ruoan tuotannon, jakelun ja kuluttamisen kestävä kehityksen periaatteilla.

Ruokahävikin ja ruoan haaskaamisen vähentäminen on merkittävä tapa edistää huomattavasti parempaa ruokajärjestelmää. Teollisuusmaat haaskaavat ruokaa ketjun joka vaiheessa: elintarviketuotannossa, kaupoissa, ravintola-alan yrityksissä ja kotitalouksissa. Ruokahävikin vähentäminen saa aikaan huomattavia säästöjä ja vähentää merkittävästi myös ruoantuotantoon käytetyn maan ja veden sekä eläinten kärsimyksen määrää. EOP:n mielestä päättäjien, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan tulee rohkaista kaikkia toimijoita vähentämään ruokajätettä kannustimien, hankintapolitiikan, tutkimuksen ja neuvonnan avulla.

3.4 Energiapolitiikka

Käänne nykytilasta hiilineutraaliuteen edellyttää luopumista fossiilisista polttoaineista. Todennäköisesti niitä ei pystytä korvaamaan kokonaan uusiutuville energiamuodoilla vaaditussa aikataulussa, vaan energiankulutusta on vähennettävä. Myös materiaalikulutuksen tulisi vähentyä merkittävästi. Energiapolitiikassa on keskityttävä uusiutuviin energiamuotoihin. Maatalouden energiatuet pitää suunnata fossiilienergiasta uusiutuvaan energiaan.

Metsien hakkaamisen lisääminen ja käyttö lyhytikäisiin puutuotteisiin sekä bioenergiaan on huono ratkaisu. Metsien hyödyntämisessä painopiste tulisi siirtää pitkäkestoisiin, korkean jalostusarvon tuotteisiin. Metsätaloudessa painopiste siirtyisi avohakkuista jatkuvan kasvatuksen menetelmään.

Turpeesta sähkön- ja lämmöntuotannossa ja pientalojen öljylämmityksestä pitäisi luopua ensitilassa. Uusien fossiilisia polttoaineita tai turvetta polttavien voimaloiden rakentaminen Suomeen on kiellettyä. Edistetään aurinkoenergian ja muun uusiutuvan energian tuotantoa julkisissa rakennuksissa sekä kaupallisissa kiinteistöissä. Merituulivoimaa rakentaessa täytyy ottaa huomioon alueen eläimet – niin meren pohjaeläimistö ja kalat kuin linnut luodoillakin.

Soiden ennallistamisessa tapahtuva hiilivuodon tukkiminen voi olla globaalissa mittakaavassa yksi tehokkaimmista yksittäisistä toimenpiteistä ilmastonmuutoksen hillinnässä. Turve on suurin ja tehokkain maalla oleva hiilivarasto, ja koko maailman toiseksi suurin hiilivarasto merten jälkeen. Metsät ja suot on säilytettävä hiilensitojina. Jatkuvapeitteiseen metsänhoitoon siirtyminen vaatii valtion kannustinjärjestelmää ja metsäammattilaisten uudelleen kouluttamista.

3.5 Eläintuotannon ja lentämisen päästöt

Ruokavaliot tuottaa huomattavan osan keskimääräisen kuluttajan ympäristöjalanjäljestä. Laidunalueiden ja rehunviljelyn osuus eroosion edistämässä ja hiilinielujen katoamisessa, makean veden käytössä sekä kasvavien metaanipäästöjen lähteenä on kiistaton. Eläinperäisten tuotteiden, kuten naudanlihan ja maitotuotteiden, kuluttaminen on suurin yksittäinen tekijä myös esimerkiksi Itämeren kuormituksessa ja yleisesti vesistöjen rehevöitymisessä.

On selkeää, että etenkin eläintuotannon raskaimmin luontoa rasittavia muotoja, kuten liha- ja maidontuotantoa tulee säädellä ympäristöperustaisesti entistä tiukemmin. Esimerkiksi tuotannon hiilidioksidipäästöihin ja vedenkulutukseen perustuva ympäristöhaittavaero olisi omiaan ohjaamaan sekä tuotantoa että kulutusta kohti ekologisempia vaihtoehtoja. Eläinoikeuspuolueen kanta on, että eläinmaatalouden alati kasvavien sivuainevirtojen kierrättämisen resurssitehottomuus on tunnus-tettava. Eläinperäisten tuotteiden kuluttamisen seurauksena jokaista suomalaista kohti syntyy käsiteltäväksi yli kolmen tonnin lantapotti joka vuosi. Puutteellisin menetelmin säilötty, kuljetettu tai levitetty lanta huuhtoutuu vesistöihin ja aiheuttaa metaanipäästöjä. Lantaan liittyvien haasteiden poliittisessa tähänastisessa ohjauksessa huomio on kiinnittynyt lantaylijää-

män kanssa työskentelyn kehittämiseen ja lannan aiheuttamien ympäristövaikutusten hillitsemiseen. Uskomme, että lannan määrää voidaan vähentää samanaikaisesti kuin sen hyötykäyttöä lisätä. EOP ei tue nykyistä laajamittaisempaa energiantuotantoa lannasta, sillä lannan käyttämisen hyväksyminen energiana antaa samalla hyväksynnän eläinten ja lannan nykyiselle määrälle ja potentiaaliselle kasvulle. Eläinten ja lannan määrään on puututtava. Kannustamme tutkimushankkeita, joissa selvitetään jätevesilietteen ravinteiden hyötykäyttöä ja haitta-aineiden ympäristövaikutusten vähentämistä, sillä jätevedenpuhdistamoilta tuleva liete näyttää olevan pelättyä turvallisempi lannoite.

Lentoliikenteen kasvu on jatkunut useita vuosikymmeniä. Vuoteen 2050 mennessä lentoliikenteen määrän pelkästään EU:n alueella arvioidaan kolminkertaistuvan. Lentämistä pitää alkaa rajoittaa; etenkin lyhyiden kotimaan matkojen lentämistä voitaisiin hillitä nopeasti lainsäädännöllä. Kotimaan lentoreiteille on olemassa muitakin liikkumisvaihtoehtoja, kuten linja-auto ja juna. Esimerkiksi Ruotsissa verotetaan jo kaikkea lentämistä. Progressiivinen lentovero voitaisiin toteuttaa niin, että harvoin lentävä maksaisi kevyempää veroa, mutta esimerkiksi yli viisi edestakaista lentoa vuodessa lentävä maksaisi päästöistään suuremman prosentuaalisen korvauksen. Sekä ympäristö- että liikennepolitiikan tavoitteena tulee olla fossiilisia polttoaineita kuluttavan lentämisen radikaali vähentäminen. Suomen on toimittava itsenäisesti ja nopeasti kotimaassa ja edistää lentoliikenteen sääntelyä myös EU:ssa. Kotimaan lentämisen vähentämisen vuoksi tulee panostaa sujuviin ja kohtuuhintaisiin raideyhteyksiin.

3.6 Sujuvat liikkumispalvelut – päästöttömämpään ja ruuhkattomampaan liikkumiskulttuuriin

Päästöjen vähentäminen edellyttää suuria liikkumistottumuksiin ja koko liikennejärjestelmään. Joukkoliikenteen sujuvuuden ja kattavuuden parantaminen sekä kevyen liikenteen edellytysten turvaaminen ovat olennainen osa kaupunkien kehittämistä. Kaupunkeja ei tule rakentaa yksityisautoilun ehdoilla; suunnittelu tulee tehdä kävely- ja pyöräteiden ehdoilla, ja pahiten saastuttavien ajoneuvotyyppien käyttöä kaupunkien keskustoissa tulee olla mahdollista rajoittaa. Yksityisautoilu tulee olemaan kuitenkin haja-asutusalueilla yhä tarpeen.

Liikkuminen pitää sujuvoittaa ja joukkoistaa. Siellä, missä joukkoliikenne ei ole toimiva vaihtoehto, keskitytään auton käyttövoiman ja autokannan muuttamiseen. Kannatamme tarpeettoman liikkumisen vähentämistä eli enemmän teknologiavälitteistä kokoustamista ja työntekoa. Suomalaisten liikkumistarve on mahdollista ratkaista vähäisemmällä kulkuneuvojen määrällä. Kannatamme yhteiskäyttöautoja, kaupunkipyöriä, sähköpyöriä ja toimivampaa junaliikennettä.

Yksi kustannustehokkaimmista tavoista vähentää Suomen päästöjä on bensalla ja dieselillä kulkevien polttomoottoriautojen korvaaminen sähköautoilla. Kannatamme bensa- ja dieselkäyttöisten henkilöautojen myyntikieltoa. Polttoaineet pitää käyttää varata raskaan liikenteen käyttöön, koska sen sähköistäminen on vaikeampaa.

4. SOSIAALIPOLITIikka

Taloudellisten arvojen ylikorostuminen uhkaa hyvinvointiamme. Yksilöille on pystyttävä jatkossa tarjoamaan entistä selkeämmin hyödykkeisiin perustuvan vaurauden sijaan mahdollisuus toteuttaa itseään, hankkia koulutusta ja hyvää ravintoa sekä elää pitkään maapallon rajalliset resurssit huomioiden. Tämä takaa hyvinvoinnin ja sen siirtymisen paitsi sukupolvelta toiselle, sen helpomman erilajisen sovellettavuuden; yhteiskunta on vauras ainoastaan silloin, kun se ei vie muilta yksilöiltä mahdollisuutta perustarpeiden ja kohtuullisen toimintakyvyn saavuttamiseen.

4.1 Kohti sosiaalisesti kestävää Suomea

Paitsi toistuvat talouskriisit, myös kasvava tietoisuus ihmiskunnan ja ympäristömme pahoinvoinnista ovat ajaneet meidät tilanteeseen, jossa yhteiskunnan kehityssuunta on pystyttävä tunnustamaan vääräksi. Vuosikymmenten kasvumalli on osoit-

tautunut kriisialttiiksi, ekologisesti sietämättömäksi ja eriarvoistavaksi, ja koska talousjärjestelmämme on ihmisen luoma, myös vastuu siitä ja sen ongelmista on meidän.

Tähänastinen talouskasvu on mahdollistanut ihmiskunnan nykyisen kehityksen ja hyvinvoinnin kohenemisen. Absoluuttinen köyhyys on lähes poistunut kasvun ansiosta länsimaista, ja köyhyys voidaan sen avulla poistaa myös kehittyvistä maista. Taloudellinen nousu on tehnyt mahdolliseksi myös hyvinvointierojen kaventamisen ja yhteiskuntien sosiaalisen kestävyysparantamisen, mutta näiden kaikkien etujen rinnalla talouskasvun ansiot eivät ole yksiselitteiset.

Kaikki, mikä kasvattaa kansantaloutta, ei lisää ihmisten tai luonnon hyvinvointia: tietyn yltäkyläisyyden tason ylityttyä onnellisuuden ja elämänlaadun ei voida katsoa riippuvan talouden kasvusta. Vaikka talouskasvu on ollut edellytys hyvinvoinnille ja sen jakautumiselle, se on määrätyn rajan saavutettuaan riittämätön – jopa käänteinen – hyvinvoinnin mittari. Nykyinen elämäntapamme rasittaa ympäristöämme ja uhkaa tulevaisuuttamme, minkä vuoksi vauraiden länsimaiden on suunnattava yhteiskuntapolitiikkaansa pois materiaalisista tavoitteista kohti uusia taloudellisia, sosiaalisia ja ekologisia päämääriä.

4.2 Työ, toimeentulo ja perhe-elämä

Poliittisen päätöksenteon taustalla on tunnustettava yhteiskunnallinen muutos niin työ- kuin perhe-elämässä: ihmisten ja perheiden tilanteet ovat moninaiset ja vaihtelevat. Suomalaiset perheet ovat monimuotoisia, ja tämä on otettava politiikassa huomioon. On yhden vanhemman perheitä, uusperheitä, sateenkaariperheitä, adoptioperheitä, sijais- ja tukiperheitä, kahden kulttuurin perheitä, monikkoperheitä, tahattomasti lapsettomia perheitä ja vapaaehtoisesti lapsettomia perheitä. Tarvitsemme joustavia ratkaisuja, joita ovat muun muassa vanhemmuuden (niin biologisen, sosiaalisen kuin sijaisvanhemmuuden) tukeminen ja perhevapaiden yhdenvertaisuus. Työn ja perheen yhteensovittaminen on tehtävä mahdolliseksi perhemuodosta riippumatta.

Oikein mitoitettuna työ edistää niin yksilöiden kuin perheiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Työn määritelmässä on kuitenkin otettava huomioon myös muu kuin perinteinen palkkatyö. Palkatonta työtä ja vapaaehtoistyötä on arvostettava, ja sitä ei voi mitata pelkästään luvuin: vapaaehtoistyö vaikuttaa tutkitusti positiivisesti terveyteen, yhteisöllisyyteen, yksinäisyyden negatiivisten vaikutusten ja eriarvoisuuden vähenemiseen. Samalla on selvää, että työn yhä voimakkaampi automatisoituminen ja tekniikan kehittyminen kaikilla sektoreilla tulee muuttamaan merkittävästi suhtautumistamme työntekoon. Yhteiskunnan työkeskeisyydestä on luovuttava, ja työsuorituksen linkittäminen yksilön ihmisarvoon, elantoon tai selviytymiseen tulee purkaa.

Työn vähentämisestä on tultava poliittinen ideaali. Tutkimusten mukaan luovuuttaan jatkuvasti käyttävä ihminen pystyy olemaan tuottava enintään kuusi tuntia päivässä. Työnteon vähentäminen vähentää stressiä, lisää tyytyväisyyttä ja vähentää eriarvoisuutta. Työajan lyhentäminen auttaisi perheen ja työn yhteensovittamisessa, ehkäisisi työuupumusta ja tasaisi palkattoman kotityön jakautumista. Lyhyemmän työpäivän tai lyhyemmän työviikon edistäminen on ehdotus mielekkään työnteon ja merkityksellisen vapaa-ajan puolesta.

Hyvinvointivaltion pohjana oleva yhteiskuntasopimus edellyttää huolehtimista kaikista sen jäsenistä ilman ennakkoehtoja tai -velvoitteita. Suomen perustuslaki takaa kaikille oikeuden ihmisarvoiseen elämään ja taloudelliseen turvaan. Eläinoikeuspuolue näkee, että vastikkeeton perustulo tai kansalaispalkka, joka itsessään riittää takaamaan yksilön perustoimeentulon, on nykytilanteessa ratkaisu tähän tarkoitukseen.

4.3 Perustulo – irtautuminen suoritepohjaisesta sosiaaliturvasta

Ihmisvoimin tehtävän työn vähentyessä palkkatyön rooli yksilön tulonlähteenä ja identiteetin rakentajana tulee väheneään. Sosiaaliturvan tulonsiirtoja tulee muuttaa vastikkeettomaan yksilön perustoimeentulon takaamaan perustuloon.

Perustulo mahdollistaa joustavat siirtymät erilaisissa elämänvaiheissa palkkatyön, yrittäjyyden, opiskelun, lasten kotihoidon ja esimerkiksi luovan harrastamisen välillä. Itsessään tärkeä peruste on myös ihmisten vapausasteen lisääminen, ja ihmisvoimin tehtävän työn kokonaismäärän vähenemistä ei pitäisikään nähdä yhteiskunnallisena uhkana vaan mahdollisuutena sen kehittämiseksi. Perustulon rinnalla tulee edelleen säilyttää hyvinvointiyhteiskuntaan kuuluvat sosiaalipalvelut.

Perustulolla voidaan yksinkertaistaa nykyistä tukijärjestelmää ja antaa yksilöille turvaa yllättävien muutosten kuten työttömyyden tai yritystoiminnan epäonnistumisen kohdalla. Ensimmäisenä toimenpiteenä on tehtävä aiempia laajempi kokeilu perustulosta. Kokeiluun osallistuvien määrää on laajennettava, ja mukaan on otettava useampia ihmisryhmiä. Perustulon tulee laajentaa koskemaan kaikkia täysikäisiä. Olennaista on se, että kiinnitetään huomiota eriarvoisuuden vähentymiseen ja vapauden lisääntymiseen.

Perustulo mahdollistaa myös joustavat siirtymät erilaisissa elämänvaiheissa palkkatyön, yrittäjyyden, opiskelun, lasten kotihoidon ja esimerkiksi luovan harrastamisen välillä. Itsessään tärkeä peruste on myös ihmisten vapausasteen lisääminen, ja ihmisvoimin tehtävän työn kokonaismäärän vähenemistä ei pitäisikään nähdä yhteiskunnallisena uhkana vaan mahdollisuutena sen kehittämiseksi. Perustulo on askel kohti yhteiskuntaa, jossa palkkatyö ei ole olemassaoloamme olennaisesti määrittävä tekijä.

4.4 Terveys

Terveys- ja hyvinvointipalveluiden asiakasmaksut ovat yksi keskeisimpiä eriarvoisuutta tuottavista tekijöistä vaikeuttaessaan hoitoon hakeutumista ja palvelujen tarpeenmukaista käyttöä ja niistä tuleekin luopua. Yhtä lailla lääkekorvausjärjestelmän tulee olla tasolla, joka takaa sen, että kaikkien pienituloisimpienkin on mahdollista hoitaa terveyttään ilman taloudellista riskiä joutua tinkimään muista perustarpeistaan.

Perusterveydenhuollon jakautuminen kolmeen erilliseen kanavaan – terveyskeskuksiin, työterveydenhuoltoon ja yksityisille lääkärriasemille – on omiaan jättämään heikommassa asemassa olevat työssäkäyvät ja koulutetumpaa kansanosaa huonompaan asemaan. Terveyskeskukset ovat ainoana kaikille avoin palvelukanava ja usein ainoa mahdollinen paikka saada hoitoa, joten niiden resurssien, saavutettavuuden ja maksuttomuuden takaamisen tulee muodostua yhdeksi suomalaisen sosiaali- ja terveyspolitiikan prioriteetiksi. Myös erilaiset matalan kynnyksen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat tärkeitä ennaltaehkäisevän ja tasa-arvoisen luonteensa vuoksi. Oikeus terveyteen on kaikille kuuluva ihmisoikeus ja Eläinoikeuspuolue katsoo, ettei julkista terveydenhuoltoa ole millään sektorilla syytä rajoittaa byrokraattisin perustein esimerkiksi paperittomilta henkilöiltä.

4.5 Ikääntyvä väestö

Suomalaista vanhustyötä on viime vuosina leimannut huolestuttavat kehityssuunnat. Positiivista kehitystä ei ole tapahtunut ympärivuorokautisessa laitoshoidossa, ja kotihoidon työolosuhteet ovat heikentyneet. Kotihoidon osalta muutokset ovat olleet laitoshoidon suurempia. Asiakasmäärät ovat kasvaneet merkittävästi, minkä johdosta työntekijöiden työpaineet ovat nousseet Pohjoismaista korkeammiksi. Palkallisen ja palkattoman ylityön nousu on ollut merkki kasvaneista työpaineista. Työpaineiden kasvun taustalla on myös toistuvat vajeet henkilökunnassa ja dementiaa sairastavien asiakkaiden määrän nousu. Työntekijät ovat kokeneet omien vaikutusmahdollisuuksien ja työnjohdon tuen ilmoitetuksi, samaan aikaan kun työn kontrolli on lisääntynyt, mikä on johtanut kotihoidon työntekijöiden ja työnjohdon välisen luottamuksen heikkenemiseen.

Suomessa kotihoidon työntekijät ovat muita Pohjoismaita selvästi enemmän sairaslomilla ja kotihoidon työntekijät ovat enenevässä määrin huolissaan omasta terveydestään ja turvallisuudestaan. Kotihoidon työntekijöihin kohdistuva kritiikki on Suomessa muita Pohjoismaita yleisempää ja työntekijöiden riittämättömyyden tunteet ovat kasvaneet. Negatiivisten kehityssuuntien myötä kotihoidon työntekijöistä työnsä lopettamista vakavasti harkitsevien määrä on lisääntynyt.

Laitoshoidossa henkilöstön mitoitus on Suomessa muita Pohjoismaita matalampi. Laitoshoidossa työntekijöiden fyysiset ja henkiset rasitusoireet ovat hyvin yleisiä ja työntekijöiden huoli omasta terveydestä on kasvanut myös laitoshoidon puolella. Myönteisenä muutoksena laitoshoidossa raskaiden nostojen määrä on vähentynyt apuvälineiden saatavuuden parantuessa, vaikkakin apuvälineiden saatavuus on Suomessa muita Pohjoismaita heikompi. Väkivaltaa tai sen uhkaa kokevien työntekijöiden määrä on noussut ja seksuaalinen häirintä on suomalaisissa laitoksissa Pohjoismaista yleisintä. Samoin kuin kotihoidossa myös laitoksissa työn kontrollointi on lisääntynyt ja työntekijöiden vaikutusmahdollisuudet kaventuneet.

Vanhustyön heikko tilanne on haitallinen niin ikääntyvien ihmisten kuin työntekijöiden kannalta. Leikkaukset vanhustyöstä laskevat ikääntyvien ihmisten henkistä hyvinvointia ja heikentävät työntekijöiden työkykyä. Iäkkäille ihmisille kuuluu oikeus hyvään hoitoon, joka toteutetaan ammattitaitoisesti ja hyvinvointia edistävässä sekä ihmistä arvostavassa ilmapiirissä. Vanhustyön työntekijöille kuuluu oikeus työhön, joka on elämässä voimavara eikä omaa terveyttä ja hyvinvointia heikentävä tekijä.

Tulevaisuudessa vanhustyön haasteet lisääntyvät väestön ikääntymisen myötä. Apua tilanteeseen ei saada palveluita yksityistämällä, mikä Suomessa ja Ruotsissa on johtanut palveluiden kattavuuden laskuun. Ikääntyvien ihmisten palveluiden yksityistäminen tulee pysäyttää ja kunnallisiin palveluihin tulee osoittaa panostuksia. Vanhustyön työntekijämitoituksia ei voi laskea, sen sijaan niitä tulee nostaa. Uusia menetelmiä vanhustyöhön tulee etsiä kehittämishankkeissa ja hyviksi havaittujen toimintamallien ja käytäntöjen leviämisen ja jatkumisen tulee mahdollistaa riittävällä taloudellisella investoinnilla. Valtakunnallisesti ikääntyvien ihmisten asemaa puolustamaan ja parantamaan tulee perustaa vanhusasiain valtuutetun virka. Vanhustyö, kuten kaikki sosiaali- ja terveysalan työ, on ajoittain fyysisesti, sosiaalisesti ja henkisesti hyvin raskasta ja yhteiskunnalle mittaamattoman arvokasta, ja tästä johtuen vanhustyön sosiaalista ja taloudellista arvostamista on lisättävä.

4.6 Sukupuoli ja kehollinen itsemääräämisoikeus

Kehollinen koskemattomuus sekä oman identiteettinsä määrittelemisen ja suojaaminen on jokaiselle kuuluva oikeus, joka yhteiskunnan tulee taata kaikissa tilanteissa. Esimerkiksi juridinen sukupuoli tulee voida vahvistaa henkilön oman ilmoituksen mukaisesti, sukupuoltaan korjaavien pakkosterilisaatiosta tulee luopua välittömästi ja raiskauksen määritelmän on perustuttava keskeisesti suostumuksen puutteeseen. Juridisen sukupuolen määritelmään tulee myös ottaa käyttöön ns. kolmas sukupuolikategoria ja yleisenä pyrkimyksenä tulee olla sukupuolitiedon merkityksen väistyminen henkilötietojen tallentamisen yhteydessä.

Kaikki lapsiin kohdistuvat ei-lääketieteellisin perustein tehtävät operaatiot, kuten intersukupuolisuuden korjausyritykset, tulee kieltää. Yleisestikin ottaen terveydenhoidon tulee aina perustua ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja sellaisen hoidon tarjoamiseen, jossa ilman henkilön omaa suostumusta ei tehdä toimia, joille ei ole olemassa lääketieteellistä perustetta. Vastavuoroisesti henkilön omasta aloitteesta tapahtuvan sukupuolen korjaamisen ja sterilisaation kynnystä tulee madaltaa, ja jälkimmäisen operaation ikäraja laskea täysi-ikäisyyden määritelmän mukaisesti 18 ikävuoteen.

4.7 Inhimillinen päihdepolitiikka

Päihdepolitiikassa käytettävien keinojen tulee olla enemmän sosiaali- ja terveydenhuollon keinoja kuin rikoslain käyttäminen ja rankaiseminen. Johtavat ihmisoikeus ja terveyden alan järjestöt, kuten Maailman terveysjärjestö, Kansainvälinen punainen risti ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ovat lausunnoissaan esittäneet huumausaineiden käytön dekriminialisointia. Maissa, joissa huumausaineiden käytön rangaistavuudesta on luovuttu, huumausaineiden käyttö ei ole kasvanut, vaan esimerkiksi HIV- ja AIDS-diagnoosien ja huumausaineista johtuvien kuolemien määrä on laskenut. Asiantuntijajärjestöjen ehdotusten mukaisesti EOP kannattaa huumausaineiden käytön rangaistavuudesta luopumista.

Sosiaali- ja terveysministeriön strategiaohjelmassa "Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020" tavoitellaan sosiaali- ja terveyspoliit-

tisilla investoinneilla yhteiskuntaa, joka kohtelee kaikkia jäseniään yhdenvertaisesti, vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, tukee terveyttä ja toimintakykyä ja antaa tarvittavan turvan ja palvelut. Huumausaineiden käyttäjät ovat yhteiskunnan jäseniä ja siten tämän ohjelman piirissä. Huumausaineiden haittojen ehkäisyä ei tule nähdä vain kustannuksina vaan investointina, jolla edistetään yhteiskunnan jäsenten integroitumista ja hyvinvointia. Päihteet eivät ole ongelma vain käyttäjälle vaan myös käyttäjän läheisille ihmisille ja lemmikkieläimille.

Oikeudenmukaisemman päihdepolitiikan kannalta on oleellista pyrkiä poistamaan päihteiden käyttäjiin kohdistuvaa leimautumista ja madaltaa päihdehoidon kynnyksiä. Perusterveydenhuollon sekä päihde- ja mielenterveyspalveluiden tulee olla tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti kaikkien saatavilla.

5. TALOUSPOLITIikka

Suomalainen talouspolitiikka tarvitsee kasvu- ja kulutuspakkoa ratkovieen pikaratkaisujen sijaan maailman rajalliset resurssit tunnustavan arvopohjaisuuden. Eläinoikeuspuolue näkee, että taloudellinen kasvun ja aineellisen kulutuksen ensisijaisuus yhteiskunnassa on kyseenalaistettava sosiaalisten ja ekologisten syiden vuoksi.

5.1 Talouskasvu ja ympäristö

Talousajattelu perustuu nykyaikana tyypillisesti taloudellisen kasvun ja sen katsottujen edellytyksien varmistamiseen. Myös Suomessa talouskasvu näyttöytyy julkisessa keskustelussa eri elämäntilanteiden edistykseen ehtona ja talouskriisin keskellä ratkaisuna ongelmiin, mikä tekee siitä yhden yhteiskuntapolitiikan keskeisimmistä tavoitteista. Totutuista esitystavoista poiketen rajaton kasvu rajallisessa tilassa on kuitenkin mahdotonta: jos koko maailma vaurastuu samaa tahtia, tuloksena on väistämätön ja nopea resurssien ehtyminen.

Vaikka on selvää, että siirtyminen kestäviin tuotanto- ja kulutustapoihin tulee vaatimaan pitkiä siirtymäaikoja, nykyisen talousajattelun ja ympäristöuhojen irtikytkeminen ei ole mahdollista, vaan käytännön parannuksiin on ryhdyttävä nyt. Valtion on vauhditettava ekologista uudistumista sekä annettava selvä signaali siitä, että ympäristön rasittamisen hinta tulee nousemaan, jotta kannusteet resurssitehokkuuteen paranevat.

5.2 Kierrätys ja kestävyys

Nykyinen talousajattelumme toissijaistaa ekotehokkuuden, ja jatkuvaa kasvua tavoitellaan ympäristömme kustannuksella. Ravinnon tuotannossa toteutettavien uudistuksien ohella muun aineellisen tuotannon tulee perustua jatkossa entistä enemmän materiaalien kierrätykseen, jolloin uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta voidaan vähentää. Koska nykyisten teollisuusmaiden painoarvo maailmantaloudessa pienenee, globaalia energian ja materiaalin käyttöä voidaan supistaa, jos talouden energia- ja materiaalitehokkuus paranee nopeammin kuin kehittyvien maiden tuotanto ja kulutus kasvavat. Tämän vuoksi uudelleenkäyttämiseen, kulutushyödykkeiden kestävyys suunnitteluun sekä ekotehokkaan teknologian kehittämiseen ja levittämiseen on alettava panostaa intensiivisemmin.

Tuotannon ja teollisuuden painopisteiden muuttamisen lisäksi kestävä tapa hillitä kasvua ja kulutusta on ohjata statusvetoiset kotitaloudet ja kuluttajat tyytymään vähempään: pienempiin palkkoihin, vähempään kulutukseen ja matkustamiseen, lyhyempään työaikaan. Ensisijaisesti kysymys on asennemuutoksesta, minkä vuoksi yksittäisten tavoitteiden ohella on pyrittävä kestävää kehitystä tukevaan laajempaan päätöksentekoilapiiriin muuttamiseen: kauppastandardien uudelleennormittamiseen, mainostamisen sääntöjen kiristämiseen ja kansainväliseen hintasäätelyyn.

5.3 Ihmisoikeudet tuotantoketjussa

Koska yritysten vapaaehtoisin toimin ihmisoikeuksien kunnioittamista tuotantoketjuissa ei ole saatu varmistettua, on säädetty yritys vastuulaki, joka velvoittaa yritykset sekä omien että alihankintaketjunsä työntekijöiden inhimilliseen kohteluun. Lainsäädännön tulee asettaa yrityksille sitovia huolellisuusvelvollisuuksia sekä määrittää valvonta- ja sanktiomenettely näiden toteutumiseksi. Yritysvastuuseen sisältyvät mm. lapsi- ja orjatyön käytöstä kieltäytyminen, elämiseen riittävä palkka, inhimilliset työ- ja lepoajat, ihmisarvoinen irtisanomissuoja ja muut työehdot sekä vastuu työturvallisuudesta ja työntekijöiden vakuutusturvasta ja yleinen vahingonkorvausvastuu työperäisistä haitoista.

5.4 Taloudellisen voiton jako ja hyvinvoinnin perusta

Siirryttäessä rajattomien resurssien kulutusyhteiskunnasta kohti kestävämpää talousmallia, tulee yhteiskunnan rakenteiden taloudellinen perusta turvata muun muassa verotuksen muutoksilla. Verotuksen tulee kohdistua entistä selkeämmin ympäristöä rasittavaan kulutukseen ja pääomavirtoihin. Lisääntyvän automatisaation tuoma lisäarvon kasvu on käytettävä lyhentämättömänä ihmisten toimeentulon ja perusturvan varmistamiseen. Teollisuuden energiaturvet, erilaiset eläintuotannon tukimuodot ja muut ympäristölle haitalliset elinkeinotuet on yksiselitteisesti lakkautettava.

5.5 Yhteiskunnallinen yrittäjyys

EOP puoltaa yhteiskunnallisen yrittäjyyden kehittämistä ja tukemista. Yhteiskunnallisessa yrittäjyydessä pyritään yhteiskunnalliseen hyvään liiketoiminnan keinoin. Voiton tavoittelun sijaan ensisijainen päämäärä on jonkin yhteiskunnallisen ongelman ratkaisu, ja yhteiskunnalliset yritykset pyrkivät toimimaan sosiaalisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla. Yhteiskunnallisten yritysten määritelmään sisältyvä periaate kyseenalaistaa liiketoiminnan ensisijainen päämäärä, eli voiton tuottaminen omistajille, on tärkeä askel rakennettaessa sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Se osoittaa myös, että talouden vakiintuneet periaatteet eivät ole rinnastettavissa luonnonlakeihin, vaan ennemminkin arvovalintoja; vaihtoehtoisia toimintatapoja on mahdollista löytää.

6. ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

Pienenä valtiona kansainvälinen yhteistyö on Suomen ja suomalaisten tulevaisuuden eilinehto. Siksi ulkomaihin kohdistuvissa ja niihin vaikuttavissa poliittisissa päätöksissämme ei voida ajaa vain lyhytnäköistä suomalaisten etua, vaan päätösten on pohjaututtava kestävään ja empaattiseen kohtuutalouden ja globaalin kokonaishyvinvoinnin ajatteluun.

6.1 Konfliktien ehkäisyyn perustuva turvallisuuspolitiikka

Suomi on pienenä valtiona erityisen riippuvainen kansainvälisen järjestelmän toiminnasta ja yhteistyöstä muiden valtioiden kanssa. EOP näkee myös ulkopoliittikan kantavana ohjenuorana pyrkimyksen tasapainon löytämiseen meidän ja muiden välille. Ihmisoikeuksien kunnioittamisen tulee olla osa kansainvälisen yhteistyömme perusta. Perinteisen sotilaallisten uhkien ohella on huomioitava enemmän uudenlaisen kyberhyökkäysten ja propagandavaikuttamisen kaltaiset turvallisuusuhat, joita ei ratkaista enää aseellisin puolustuskeinoin. Näihin varautuminen vaatii panostamista kyberturvallisuuteen sekä kansalaisten asenne- ja mediakasvatukseen.

Eläinoikeuspuolueen näkökulmasta konfliktien ehkäisyyn perustuva turvallisuuspolitiikka on myös eläinoikeuspolitiikkaa, sillä ihmisten väliset konfliktit ovat ihmisten lisäksi aina uhka kaikille alueen eläimille sekä niiden elinympäristöille.

Eläinten, ihmisten ja ympäristön tarpeiden huomioiminen on olennaista myös ulkopoliittisessa päätöksenteossa. Suomi ei

saa pyrkiä diplomatian keinoin vaikuttamaan negatiivisesti toisten valtioiden eläinsuojelun ja eläinoikeuksien kehitykseen: päinvastoin meidän tulee pyrkiä tukemaan eläinten suojelun kehittymistä maailmanlaajuisesti eikä eläviä eläimiä ei tule käyttää kansainvälisissä suhteissa esimerkiksi valtioiden välisinä lahjoina.

Eläinoikeuspuolueen näkemys on, että nykyinen asevelvollisuusjärjestelmä ei ole ihmisoikeuksia kunnioittava tapa maanpuolustuksen järjestämiseen. Ongelmallista on palveluksen pakollisuus, palvelusvelvoitteen kohdistuminen mielivaltaisesti vain osalle kansalaisista sekä eri palvelusmuotojen epätasa-arvoinen asema esimerkiksi palvelusajan pituuden suhteen. Niin kauan kuin puolustusvoimien ylläpitäminen nähdään välttämättömäksi, tulisi järjestelmän perustua parlamentaarisen valvonnan alaiseen ammattiarmeijaan täydennettynä rajatulla, sukupuolineutraalilla vapaaehtoisreservillä. Edellinen voitaisiin mahdollisesti järjestää osittain EU:n yhteisen puolustuspolitiikan tasolla. Vapaaehtoisen palvelun muotoina tulisi olla myös erilaisia ympäristönsuojelullisia koulutuksia, esimerkiksi öljyntorjuntajoukkoja ja muuhun katastrofityöhön valmennettuja ryhmiä, joilla on käytössään armeijainstituution ylläpitämä ja organisoima henkilöstö. Luonnollisesti myös asevelvollisuudesta kieltäytymisen rankaisemisesta tulee luopua.

6.2 Aseistariisunta

Aseistariisunnan eteen tehtävä työ on keskiössä konfliktien ennaltaehkäisyssä. Suomen kansainvälisen roolin on edelleen oltava maailmanlaajuisen aseistariisunnan puolestapuhuja. Kahdenkeskisessä diplomatiassa on pyrittävä avauksiin, jotka edesauttavat osapuolten sitoutumista jo olemassaoleviin sekä uusiin aseistariisuntasopimuksiin sekä varustelukierteen katkaisemiseen. Suomen tulee vastedeskin allekirjoittaa ja ratifioida kaikki uudet kansainväliset asekieltosopimukset ja ajaa EU:n laajuisesti sitoutumista ydinaseettomuuteen.

Kansainvälinen asekauppa ruokkii todistetusti konflikteja sekä lisää alueellista köyhyyttä ja eriarvoisuutta kriisialueilla. Kauppapolitiikassa Suomen onkin pyrittävä ajamaan uusia ja entistä laajempia kaupan rajoituksia sekä aseteknologia- ja -tyyppi-perustaisesti että maantieteellisesti. Tämä tarkoittaa myös valtionyhtiöiden yksipuolista vetäytymistä aseteknologian myynnistä sekä luopumista puolustusteollisuuden vientituista. Ensimmäinen askel on kaiken asekaupan ja aseteollisen yhteistyön välitön lopettaminen aseellisten konfliktien osapuolten kanssa.

6.3 EU-politiikka

EU:n on globaalisti keskeisenä talousmahtina mahdollisuus edistää eläinoikeuksia ja ympäristönsuojelua maailmanlaajuisesti: jos EU:n sisäiset suojelun rajat asetetaan myös rajaksi pääsulle EU:n markkinoille, muun maailman lainsäädäntö seuraa eurooppalaisten sääntöjen perässä. Kunnianhimoisella lainsäädännöllä, joka kieltää tiettyjen tuotteiden tuotannon ja vastaavien, muualla valmistettujen tuotteiden markkinoillepääsyn EU:n alueella, voidaan käytännössä vaikuttaa tällaisten valmistustapojen ja tuotteiden kaupan loppumiseen maailmanlaajuisesti.

Samalla talouskasvun ja kansainvälisen kaupan lisäämisen sijaan eurooppalaisen politiikan keskiöön on nostettava inhimillinen kasvu ja kansainvälinen yhteistyö yhteiskuntiemme ongelmien ratkaisemiseksi. Tulevaisuuden EU-lainsäädäntö perustuu kansalaisten inhimillisen hyvinvoinnin parantamiseen, ei pankkien ja yritysten tuotosten kasvattamiseen. Ennenkaikkea EU:n päätöksistä tehdään eettisesti edelläkävyyä, mutta samalla yhteisesti asetetuissa puitteissa annetaan tilaa jäsenmaiden omille taloudellisille ja kulttuurisille painotuksille ja kokeiluille.

Eläinoikeuspuolue suhtautuu Euroopan unioniin kriittisen positiivisesti. EU:n päätöksentekojärjestelmässä ja toiminnassa on kehittämistä, mutta EOP katsoo EU:n tarpeelliseksi eurooppalaisten yhteistyökanavaksi ja globaalisti hyödylliseksi esimerkiksi alueellisessa yhteistyössä. Eurooppalaista demokratiaa vahvistetaan lisäämällä Euroopan parlamentin osallisuutta päätöksenteossa ja parantamalla kansalaisten mahdollisuuksia saattaa asioita EU:n päätöselinten päätettäväksi. Tietyillä politiikan aloilla eurooppalaista yhteistyötä voitaisiin tiivistää entisestään, kun taas toisilla vastuu ja päätöksenteko voitaisiin ainakin

osittain palauttaa jäsenmaille ja niiden alueellisille päätöksentekelimille.

6.4 Kehitysyhteistyö ja ihmisten liikkuvuus

Ihmisten perustarpeiden täyttämisen lisäksi Eläinoikeuspuolueen kehityspolitiikka perustuu ihmisoikeuksien edistämiseksi eläinten tarpeita unohtamatta. Ympäristön tilan kehittyminen on kaikinensa keskeisellä sijalla, sillä sen elinkykyisyys on välttämätöntä niin perustarpeidemme täyttämiseksi kuin ihmisten ja muiden eläinten oikeuksien toteutumiseksi.

Perinteinen kehitysyhteistyö, jossa viedään oman maan teknisiä ja hallinnollisia ratkaisuja kehittyviin maihin ilman vastaanottajien omistajuutta on tullut tiensä päähän. Nykyaikaisessa kehitysyhteistyössä varojen käytöstä päättävät ja toimeenpääntöön vastaavat entistä pidemmälle varojen vastaanottajat. Varojen käyttöä tulee sen sijaan valvoa tarkemmin, ja väärinkäytöksistä on seurattava selkeät sanktiot, kuten yhteistyön päättäminen.

Perinteistä kehitysyhteistyötä tärkeämpää on kehityskoherenssi eli johdonmukaisuus muussa poliittisessa päätöksenteossa. Johdonmukaisuus tukee kehittyvien maiden mahdollisuuksia tasa-arvoiseen kumppanuuteen kansainvälisessä tuotannossa ja kaupassa. Johdonmukaisuuden tavoittelussa keskeistä on kehittyvien maiden pääoma- ja aivovuodon päättäminen sekä luonnonvarojen ja työvoiman riiston lopettaminen. Kehityskoherenssin arviointi tulisi ottaa osaksi kaikkea poliittista päätöksentekoa.

Ihmisoikeudet eivät ole vientituote. Niidenkin osalta keskeistä on kehittyvien maiden kansalaisten omat toiveet oikeuksiensa suhteen. YK-järjestelmän puitteissa luodut, globaalisti sovitut perusoikeudet kuuluvat kuitenkin kiistämättömästi kaikille. Esimerkiksi tehoeläintuotannon juurruttaminen sinne, missä sitä ei vielä ole, ei ole kuitenkaan osa tulevaisuuden kehitysyhteistyötä. On huomioitavaa, ettei myöskään kehittyvien yhteiskuntien perinteinen eläintalous ole kestävällä pohjalla eläinoikeuksien tai edes eläinsuojelun näkökulmasta. Köyhyys ja tietämättömyys johtavat usein eläinten huonoon kohteluun. Empatiakasvatus ja tietämyksen lisääminen eläinten kyvyistä ja tarpeista ovat tässä suhteessa välttämättömiä.

Akuutisti hädänalaisten auttaminen on osa empaattista ja solidaarista kehitys- ja ulkopolitiikkaa. Tähän sisältyy myös oikeus turvapaikan hakemiseen tilanteissa, joissa ihmisten kotimaa ei poliittisen tilanteen vuoksi ole heille turvallinen. Ilmastonmuutoksen edetessä myös ympäristöpakolaisuuden ottamista osaksi pakolaisuuden määritelmää tulee harkita, sillä vastuu ilmastonmuutoksesta on ennen kaikkea meillä sen aiheuttaneilla rikkailla yhteiskunnilla. Välittöminä toimenpiteinä Suomen tulee parantaa perustavanlaatuisesti turvapaikanhakijan oikeusturvaa hakemuksen käsittelyprosessin aikana, helpottaa perheen yhdistämistä sekä nostaa vuosittainen pakolaiskiintiömme vähintään samalle tasolle kuin naapurimaassamme Ruotsissa.

Periaatteellisella tasolla ihmisten vapaa liikkuvuus on yksi tärkeimmistä perusoikeuksista. Eläinoikeuspuolue ei näe perusteita sille, miksi kansalaisuuden tai syntyperän tulisi rajoittaa yksilön liikkumista, työntekoa tai asuinpaikan valintaa valtion tai valtioliittojen rajojen yli. Yhtenä ulkopolitiikkamme tavoitteena tuleekin olla mahdollisimman monien liikkuvuuden rajoitusten pysyvä globaali poistaminen, lähtien Euroopan ulkorajoille rakentuneen, eriarvoisuutta lisäävän muurin asteittaisesta purkamisesta. Myös elintason tai elinolosuhteiden parantamiseen tähtäävä siirtolaisuus on ihmisoikeusnäkökulmasta aina oikeutettua.

7. YHTEENVETO

Eläinoikeuspuolueen näkökulmasta sosiaalisesti kestävä kehityksen tavoitteena on yhteiskunta, joka pystyy tyydyttämään tarpeensa viemättä tulevilta sukupolvilta tai muilta lajeilta mahdollisuutta tehdä samoin. Päämääränämme on luoda kaikkialloisia olentoja kunnioittava demokratia, jossa vallitsee henkilöön liittyvistä ominaisuuksista riippumaton ihmisten välinen

tasa-arvo.

Huolimatta siitä, ettei aineellisen kasvun tarkkoja rajoja tunneta ja teknologian kehitys saattaa työntää niitä tuonnemmas, ihmisen tulisi ymmärtää, ettei meidän tarvitse tuhota luontoa tai sen lajeja todellisten tarpeidemme tyydyttämiseksi. Ympäristömme ei kestä nykyisen talousmallin seurauksia enää pitkään. Tuotannon, kaupan ja kulutuksen talouskasvuun keskittyvä järjestelmä on hylättävä. Hyvinvointi kumpuaa tyydytetyistä perustarpeista, tasa-arvosta ja sosiaalisesta kanssakäymisestä, ei materiaalista ja elintason kasvattamisesta, minkä vuoksi meidän on aloitettava yhteiskuntamme instituutioiden uudelleenrakentaminen ja -arvottaminen oikeudenmukaisen Suomen puolesta. Poliitikamme perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään tiedostavana ja empaattisena olentona, jonka pyrkimyksenä on itsensä kehittäminen ja aktiivinen kasvaminen yhteiskuntansa jäsenenä.